

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 19.

Lýsingaprisur fyri þettregdu: 30 øyr, á forsiðuni, 20 øyr, á 3. og 4. síðu. Við størri lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Leygardag hin 11. maí 1935.

Kostar kr. 1,50 fjóðringsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstodum og skrivstovuni. Telf. 143.

9. árg.

Privatkapitalisman uttan kapital

er

eins og áraleysur bátur í kvaranum á einum strongi, ið sýgur og dregur at:

undirgongan er vís,

allir eru ráðleysir og líta á, at onkur skal gera okkurt til bjargingar,

men eingin evnir at gera nakað.

Ofta er horið fram — av okkara mótstøðumonnnum sjálvandi — at í Føroyum eru eingir kapitalistar, og at tað tessvegna eingin torvur er á nakrari soci-

alismu her.

At eingin kapitalistur er í Føroyum er ikki heilt beint, men teir eru fáir — tess verri kunnu vit siga,

ti eitt privatkapitalistiskt stýrt land við ongum kapitali er hundrað ferðir verri statt enn eitt kapitalistiskt stýrt land við nógv av privatkapitalistum, ið evna at seta nakað í verk, ið gevur - um ofta órættvisliga lítið - fjøldini eitt sindur av arbeiðsfortjenastu, og sum sjálvandi er mangar ferðir betur enn hitt oyðandi arbeiðsloysið.

Vit eru fáir og smár í orðsins bókstavliga týðningi. »Grátt og smátt« er her á landi. Vit eru eftirbátar í øllum lutum, í landbrúki, sjóvinnu — og ikki minst mentunarlíga. Hetta megu vit viðganga og ásanna. Ein avsanning av hesum er ein »for-

lorin« stoltleiki. Her trýtur og skortar — skortar uppá ta sterku kraftina, ið evnir at taka tøkini og loysa tær mongu torvandi uppgávarnar — og her trýtur uppá »initiative«, »landsinitiative« so væl sum »privatinitiative«, og

ti er her meir enn í nøkrum privatkapitalistiskt stýrdum landi við hópum av privatkapitalistum, millionerum sum milliarderum, torvur á socialismu, ið stevnir imóti at samla tær smáu orkuleysu kreftirnar til eina heildarkraft, landskraft, ið er før fyri at loysa uppgávarnar á sjógv og landi, sum einstaklingurin stendur maktarleysur yvir fyri, og hvarvið vit Føroyingar verða førir fyri at innføra eina socialt rættvísa landaskipan.

Her á landi ræður ein evnaleys privatkapitalistisk skipan, ið forur okkara lítla samfelag nærri og nærri at húsaganginum. Hetta er avarligt, hitt alvarligasta spursmálið, ið er uppi her á landi. Allir fiskimenn og arbeiðarar, ið hava fingið eyga á og eru

greiðir yvir henda vanda, henda lívsfára, megu rópa varsko til starvsbroður sínar og eggja teimum fram til hitt stóra takið at avtaka hesa evnaleysu og órættferðugu og meiningaleysu privatkapitalistisku skipan og

**innføra tá allar kreftur til eina
kraftsamlandi socialismu.**

Røða 1. maí

**hildin úti á Torvheggi við
demonstrasjónina á Tvøroyri.**

Heiðraðu áhoyrarar, kvinnur og menn!

Latum okkum nú á hesum alheimsdegi arbeiðaranna vanda hug okkara út til alla arbeiðarfjöldina — og vit finna túsunda túsundir kring allan heimin leita á fund í dag við songi og undir hátt veitrandi reyðum merkjum, fjølbroyttum felags- og flokksmerkjum — tey eggjandi og dragandi frælsismerkin!

Vit eru eitt lið í hesum stevniandi heri.

Tað er fyrsti maí.

Ein festlyur, ein stríðslyur rennur íggjognum blóð og æðrar av orðinum fyrsti-maí. Tað kenst eins og hin velduga fjøldin, arbeiðararnir og all tæy, ið suffa undir lívsins harða órættvísi og trælakorum, og sum í tí dagliga lívinum er spjædd í kraftleysar og hjálpalessar einarar kring allan heimin, reist upp úr øllum ættum til eina samlaða kraft, ið við eldreyðum stavum ristar á himmalin, ein deyðsdóm yvir trældómin, veseldómin og órættvísið, ið gjøgnum öldir hava ligið sum ein ill og vond marra yvir tí minnimenta her á foldum.

Tað er fyrsti maí.

Og tað kenst líkasum øll høft og fjotræði bond verða slitið við hesum orði, og sum hin einstaki og orkuleysi dregust av eini veldugari kraft, sjálvari upphaldsdriftini, dregust burtur úr eininginum og vanmáttinum fyri at fylkjast og samlast við tí ótalda herskarinum av líkammonnum úr øllum verðsins hornum, fylkjast og samlast til bardag og stríð fyri tí størsta og rættvísasta máli her á foldum, ið er andalig og fíggjarlig frígering av arbeiðarafjöldini, tí strevandi og stríðandi hópinum av menniskjum.

Tað er fyrsti maí.

Og eisini higar til okkara er fylkingar- og samlingarboðskapurin komin og vinnur í hvørjum sterkari rotur og stórri rúm ímillum hin minnimenta, arbeiðara- og fiskimannafjöldina. Eisini fyri Føroya arbeiðara og fiskimanni er tað við at vera greitt, at hin einstaki orkar einki einsamallur, meðan samanhald, fylking og samganga av ikki bert sínum bygðastarvsbroðrum, men av øllum, bygða-, oyggja-, lands- og alheims starvsbroðrum, orka alt, orka — sum tað stendur í sanginum — at »lyfta tí oki, sum okkum á herðar varð lagt»,

orka at frígera alla arbeiðarfjöldina kring allan heimin. Og tað er málið. Tí soleiðis eru lívstreytirnar her á foldum, at so leingi sum tað eydnast teim stóru harrunum, ið nú hava maktina á foldum, at knúka og knúgva arbeiðarafjöldina í summum stórum verðaldarrikjum og portum, kann ikki frælsis- og frígeringarsólin rísa til fullnar fyri nøkrum landi. Vit hugsa okkum t. d. arbeiðararnar í Týskalandi, Eysturriki, Ítalíu, Spaníu og øllum tí diktaturstýrda partinum av Europa og arbeiðararnar í Kína og Japan verða kúgaðar at slíta og træla fyri hungursløn. Tað vil — soleiðis sum handils- og vinnulívið er bundið saman landanna millum — gera tað tungt og næstan ógjorligt hjá arbeiðarafjöldini í hinum londunum at fáa fullt rættvísa lön fyri sama arbeiði. — Tað er tí eyðsæð, at tað er ein lívssak, at proletararnir í øllum londum fylkjast við somu rættvísu krøvum, móti somu málum. Tá ið taun dagur er upprisin, at hvør vinnandi maður og kvinna á foldum hevur ássannað hetta, tá hevur hin minnimenti sigrað, tí tá hevur hann veldið og maktina til at innføra eina rættvísa landaskipan, ið ger tað gott og rúmt og ríktligt fyri øll, tí verðin er stór og rúm og av henni kann framleiðast yvirflóð av øllum til øll, um rættur og javnbjóðis meting av øllum menniskjum verða sett í hástæti av teimum, ið ráða fyri borgum. Men enn er ikki øll arbeiðarafjöldin kring heimin vaknað til meðvísan kamp og bardag fyri fullum rætti til øll menniskju — í diktaturlondunum er hin minnimenti við vápnum rændur og kúgaður. Enn er ein stórir hópur djúpt sokkin niður í fáviðsku og bundin av autoritets-trúgv uppá teir stóru og veldugu, ið gjøgnum öldir hava rátt og framvegis ráða. Hin vakti arbeiðaraklassin kring heimin torvar tessvegna at leggja seg so mikið sterkari og idnari út í vekingararbeiðið. Og um hitt stóra frígeringarmálið er langt burturi, eru ógvuliga nógv tøk at taka til bata og umskipan av innlendis korum og víðurskiftum fyri fjøldina, sum kunnu botast og umskipast ónervað av útverðini.

Fyri tí stóra málinum, teirri fullfíggjaðu frígeringini fyri alheims proletarunum fylkjast vit nú her fyri fyrstu ferð fyrsta maí, fylkjast í samlag við alheims arbeiðarum, ið samtykja og øllum arbeiðarastevnunum, og sum er eldhugað fyri at fremja hana, og

Telegram

til

Føroya Social-Demokrat.

København, d. 4. Marts 1935.

Politifuldmeðgigt N. P. Westergaard, Aabenraa, ventes udnævnt til Politimester paa Færøerne. Han er 35 Aar.

Vit fylkjast í einum brennandi felagsyni um at fáa samla hin vinnandi flokkin í Føroyum, arbeiðararnar og fiskimenninar, til arbeiðis og kamp fyri at broyta landaskipanina og víðurskiftini her heima hjá okkum, so allir lókir smár — vit eru tess verri fáir og smár — renna saman til eina heildarkraft, ið evnir at loysa tær fyrstistandi stóru uppgávar, og sum kemur heila landinum og hvarvið hvørjum einstakum fígúvara til góða, og ikki sum nú, hvar ið alt er skipað til at skúma flotan til teir einstaku matadorarnar — ið sum oftast eru at finna uttan fyri okkara landamark — og hvar ið arbeiðarafjöldin meiri og meiri troðkast út í arbeiðsloysi og tann harav fylgjandi veseldóm og sváru neyð. Síggjandi teir stuðlarnar, ið tann núverandi samfelagskipanin hevur sett at hera øllum uppi, ridla og mókast burtur í evna- og kraftloysi yvir fyri uppgávanum at halda øllum uppi og í lívi, síggjandi henda deyðsfára, ið er settur fyri Føroya arbeiðarar og fiskimenn, kenna vit so mikið sterkari trongd til at fylkjast her í dag til demonstrasjón imóti, at samfelagið við kældum eygum stendur sum áskoðari til arbeiðsloysi, veseldóm og undirgongu hins minna mansins. Saman við øllum teim demonstrerandi kring heimin í dag lyfta vit okkara harnaródd móti órættvísinum, ið ræður og valdar, og hevja okkara ródd fyri krávinum um betri og tryggari og rúmari kor, andilgsum fíggjarlig, fyri arbeiðsmannin og fiskimannin, hin vinnandi flokkin í Føroyum.

Tovkussak.

Bløðini hava skrivað um Tovkussak. »Tingakrossur« byrjaði, og hini tóku undir; men vit eru ikki komnir sakini nærri. Hin standandi spurningurin er: fáa føroyskir fiskimenn heimild at nýta Tovkussak sum heimstað fyri útiróðri í Grønlandi í summari?